

những
mảnh vỡ **giáo**
giáo

NGUYỄN HỮU QUYỀN

những
mảnh vỡ **đạo
giác**

Thơ

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC VINH

Tản mạn về thơ

1. Lịch sử thơ ca dân tộc từng đi qua hành trình với dòng chủ lưu chủ thể và khách thể thẩm mỹ có chung mẫu số. Ở đó cái tôi cá nhân, cá thể bị co lại, nhường chỗ cho cái ta phi ngã. Tất cả hướng về cộng đồng, hướng về những biểu tượng đại diện cho cộng đồng mang tầm vĩ mô với cảm hứng thần phục, ngợi ca mang âm hưởng sử thi cùng với cấu trúc diễn ngôn nặng tính “quy phạm”. Có thể nói, đó là thơ đại tự sự?

2. Nhưng rồi lịch sử vẫn tiếp tục chảy, các cuộc cách mạng khoa học, công nghệ diễn ra góp phần thúc đẩy cuộc sống phát triển. Theo đó, đời sống nội tâm con người chuyển dịch về chất với những quan niệm, những nhu cầu phức tạp hơn, đa đoan hơn. Nó đòi hỏi nghệ thuật nói chung cần phải bút phá để tạo nên những giá trị mới và khác, trong đó có thơ. Điều đó là tất yếu, không thể khác được. Sự bút phá này có sự kế thừa truyền thống, không chối bỏ truyền thống. Sẽ có những tên tuổi lớn, tiếp tục được khẳng định trong quá trình chuyển đổi này. Tất yếu là như vậy. Trở lại với câu chuyện bút phá, thơ Việt đương

đại đã và đang chuyển từ đại tự sự sang tiểu tự sự để đáp ứng yêu cầu biểu hiện và tự biểu hiện của con người cá nhân, cá thể đang có mặt mọi nơi, mọi lúc trong cuộc sống. Đó là kiểu con người phân mảnh, luôn cùng một lúc tồn tại các mảnh ghép ý thức, vô thức, trực giác, ảo giác; luôn có nhu cầu giải thiêng. Con người cá nhân, cá thể trong trường hợp này luôn cô đơn đứng trước câu hỏi: Ta là ai? Ta đang ở đâu? Ta đang sống hay đã chết?... Việc đưa thực trạng này của cuộc sống vào thơ, ở nhiều cấp độ, không chỉ phản ánh với nghĩa cơ học, trực nghĩa mà còn phải lặn sâu khám phá những khuất lấp, mù sương những ký ức, vô thức, những chông xếp ẩn ức trong con người. Đó là tất yếu khách quan. Trộm nghĩ thơ truyền thống khó có thể đảm đương công việc này. Thực tế đó đòi hỏi không chỉ thơ mà cả phía người đọc, phải thay đổi, phải tự nâng mình lên để đáp ứng yêu cầu mới của sáng tác và tiếp nhận. Đó là điều không thể khác, không thể biện minh, không thể phủ nhận với bất cứ lý do nào.

3. Lâu nay có một số ý kiến cho rằng, thơ Việt đương đại có một bộ phận đang vượt thoát truyền thống bằng cách áp dụng lý thuyết tượng trưng, siêu thực, tân hình thức, haiku, hậu hiện đại... vào sáng tác. Theo tôi, điều đó chỉ đúng một phần. Từ thực tế sáng tác của bản thân, qua quan sát, trải nghiệm tôi thấy: trước hết do tâm trạng, tâm thế của chính tác giả chi phối. Tác giả thuộc kiểu con người như thế, thường xuyên sống trong trạng huống tinh thần

như thế - nghĩa là day dứt, phân tâm, đa mảnh, luôn đặt mình trước những câu hỏi bất an (Đó là sản phẩm tinh thần tất yếu của thời đại như đã nói). Những lúc như vậy, thơ tìm đến anh ta - thực chất là các con chữ, các ký hiệu, các cách diễn ngôn tìm đến anh ta. Cứ thế, thi sĩ bị dẫn dụ bởi ngôn từ, bởi nhịp điệu, nhạc điệu... Mặt khác, nếu có lý thuyết nào đó xuất hiện để dẫn dắt quá trình sáng tạo thì lý thuyết đó trong thực tế đã biến thành máu thịt của anh ta để rồi tự bật ra, vô thức tạo ra sự khác biệt. Nó không chỉ là của ý thức mà chủ yếu là của vô thức, thậm chí là của bản năng người sáng tác. Nó giống như trời cho vậy. Ở đây không có chuyện áp đặt lý thuyết thơ theo cách tẻ táo trong khi sáng tác. Bằng cách này, bài thơ sau khi ra đời sẽ mang đậm cá tính sáng tạo khác biệt của tác giả. Mọi trường phái nọ kia chỉ còn là chút dấu ấn sót lại mà thôi.

4. Người đọc - với loại thơ này phải là người đồng sáng tạo. Nghĩa là từ văn bản gốc của bài thơ, họ phải tạo ra những văn bản mới, với cách hiểu không giống nhau. Loại thơ này do đó, không thể lấy số đông người thích làm thước đo khi đánh giá giá trị. Cách đánh giá ấy chỉ phù hợp với quan niệm từng tồn tại một thời: "Văn học phục vụ đại chúng" (Suy nghĩ này ngoại trừ những trường hợp thơ giản dị mà hay. Loại thơ này dành cho những thiên tài). Nói như vậy để hiểu thêm điều cần hiểu: Vốn sống,

vốn văn hóa, vốn hiểu biết thơ, năng lực đọc của người đọc hết sức quan trọng.

5. Trước tập thơ “Những mảnh vỡ ảo giác”, tôi đã ấn hành 5 tập thơ, gồm: *Về miền hoa Lộc Vũng, Nơi con sông đổ về biển, Nụ cười sót lại sau mưa, Khởi Thủy, Át Cơ*. Các tập thơ trên đều chủ yếu viết bằng trực cảm và suy tư. Nó là thể giới trộn hòa của ý thức, vô thức, trực giác, vị giác, ký ức... được chuyển tải bằng các giác quan, cảm giác, tri giác, ảo giác... Nó phản chiếu những vùng rất thực của đời sống ngoại cảnh và tâm cảnh. Nhưng ở trong đó cũng có những vùng mờ, những ảo ảnh có mà không có, những vùng trắng, những điểm lặng... (tức là những dạng thức cuộc sống thật được khúc xạ phát tiết qua ý thức, vô thức, ẩn ức). Từ đây, các tập thơ đưa người đọc đến không chỉ nội dung mà cả cách thức diễn ngôn của thơ - điều mà người làm thơ và người thưởng thức thơ chưa quan tâm đúng mức. Ở 5 tập thơ này, tác giả rất chú trọng tính triết học của nội dung và sự vượt thoát truyền thống mà vẫn giữ lại bản sắc của truyền thống trong hình thức diễn ngôn.

6. Tập thơ “Những mảnh vỡ ảo giác” là tập thơ thứ 6 tiếp nối và phát triển 5 tập thơ trước. Về nội dung, tập thơ thứ 6 khám phá bản thể con người trong mối quan hệ với thiên nhiên (vũ trụ) và xã hội. Ở tập thơ này tác giả tập trung đi sâu khám phá cái tôi cá nhân, cá thể nhằm gợi ý

người đọc trả lời các câu hỏi: Tôi là ai? Thế giới bên trong tôi là những gì? Ý nghĩa cuộc sống của tôi như thế nào?... Tất cả đều được đặt trong mối quan hệ với loài người, với vũ trụ... Về hình thức, tác giả tiếp tục sử dụng những biện pháp quen thuộc của bản thân để biểu đạt thông điệp như lắp ghép các mảnh vỡ khác nhau, dùng các biểu tượng (ẩn dụ, tượng trưng...), dùng trí tưởng tượng, liên tưởng tạo nên những ký hiệu siêu thực, hiện sinh, tạo khoảng trống trong các dòng thơ, khổ thơ, giữa các con chữ... Đây là những thủ pháp thường dùng trong thơ nhưng đến lượt tác giả có sự sáng tạo riêng biệt, khác biệt, khi sử dụng chúng. Tác dụng của chúng là tạo sự đa thanh trong tiếp nhận. Trở lại với cái tôi cá nhân, cá thể trong tập thơ này, ở rất nhiều bài, tác giả đã lật đi, lật lại với nhiều góc nhìn, nhiều khía cạnh. Từ góc nhìn đời thường, cái tôi ấy thấy mình giống củ khoai lang để “cuối góc tường / Góc đầu ngóng ánh sáng”. Củ khoai lang ấy đóng vai con tốt trong ván cờ người, có khi nó vụt biến mất:

“Người làng lật đất lên

Không thấy con tốt trong ván cờ người”

(Trầm tích củ khoai lang)

Từ góc nhìn vũ trụ, cái tôi ấy có một chiều kích bình đẳng với vũ trụ:

"Vũ trụ lộ ra chào tôi

Tôi chào vũ trụ"

(Tôi chào vũ trụ)

Cái tôi ấy hóa thân trong đất trời, trở thành một thành
tổ tạo nên vũ trụ vĩnh cửu, chẳng khác gì hồ nước:

"Tôi như hồ nước

Tạo hóa bỏ quên sau một lần sinh nở...

Vạn năm hay triệu năm rồi

Sao hồ nước cứ đầy

Như tôi"

(Hồ nước)

Cũng có khi cái tôi cá nhân - cá thể ấy lặn vào trong
cuộc sống thường nhật, hóa thành sức sống, sự sống vang
động âm thanh:

"Tôi thấy tôi trong tiếng còi

Tóe tõe toe toe

Quen mà lạ"

(Mộng du)

Dấu ấn cá nhân tác giả khi nói đến những vấn đề này
không theo lối tái hiện trực nghĩa vốn dĩ là cách biểu đạt

quen thuộc của thơ ca truyền thống. Nó chủ yếu dùng ẩn dụ, tượng trưng, siêu thực đậm chất hiện sinh được cá tính hóa với sự sáng tạo, không lặp lại. Ví dụ ở bài “Trầm tích củ khoai lang”, tác giả qua những hướng liên tưởng nhìn thấy trong củ khoai có hình ảnh trẻ con chơi ô trên đường. Cũng bằng liên tưởng, tác giả liên tưởng đến Tết đến, ván cờ người, trong đó “tôi” đóng vai con tốt. Rồi hình ảnh cái mố làng. Tháng ba giáp hạt... Tất cả là ẩn dụ, đúng hơn là một chuỗi ẩn dụ vắt qua sự chảy trôi của thời gian, không gian, khắc họa, gợi mở một thế giới tôi nhiều chiều kích. Ở đó có kỷ niệm đã lặn vào ký ức, tạo thành vô thức, với những ẩn ức xếp chồng, đứt gãy, với bao biến thiên, mắt còn thăm thăm... Đó là củ khoai lang - biểu tượng của tôi - một cái tôi giản dị mà phức điệu với những trầm tích ám gợi, bao la... Từ đây, bài thơ “Trầm tích củ khoai lang” gợi ra những vấn đề triết học và mỹ học, góp phần giúp người đọc lý giải diện mạo tinh thần của cái tôi cá nhân - cá thể ở tầng bản thể.

7. Bài thơ “Những mảnh vỡ ảo giác” và tên gọi của tập thơ: Sáng tạo thi ca ở phía nào đó bắt đầu từ trực giác, tri giác, ảo giác... Nó khúc xạ qua cấu trúc diễn ngôn với nhiều loại ký hiệu. Từ đây đời sống được tái tạo qua nhiều tầng nấc với những thực hư, những hiển ngôn, vô ngôn, lộ thiên và chìm ẩn... thật mà không thật. Bài “Những mảnh vỡ ảo giác”, đồng thời là tên của tập thơ mang đậm

ting thần đó. Người sáng tạo bài thơ này chủ yếu sử dụng các biểu tượng kết hợp với ảo giác như một bút pháp:

*“Có bóng gì trong trang giấy
trông như ảo giác*

*Đây là đâu mà bên bờ sông có ngỗng đậu
chỉ có một đài hoa*

Tím chi lạ?

*Mấy người đánh bài trên sân ga
ta đang về đâu?*

Không thấy trang giấy.

Bài thơ có những hình ảnh rất thật: ngỗng đậu, bờ sông, đài hoa, người đánh bài trên sân ga, trang giấy... Ở phía khác, bài thơ chứa nhiều ảo ảnh: Bóng gì trong trang giấy? đây là đâu, ta đang về đâu... Những ký hiệu này được tạo nên bởi ảo giác. Chúng tồn tại trong một không gian, thời gian vừa xác định, vừa không xác định. Không gian, thời gian đó tạo nên một thế giới vừa có thực, vừa không có thực. Thực đấy, nhưng mà ảo đấy. Chúng bị phân mảnh, bị đứt gãy với quá nhiều trống vắng do sự đứt quãng của các khoảng trắng, của những mảnh ghép

phi tuyến tính... Từ đây bài thơ chuyển đi thông điệp: Thế giới này rất thật mà cũng rất không thật. Đó là câu chuyện của đời sống, của triết học và mỹ học. Đó là tên bài thơ và cũng là tập thơ - Những mảnh vỡ ảo giác. Tất cả là hệ quả, kết quả của ảo giác. Đó là cách quan sát, cảm nhận, suy ngẫm của người đã vượt qua tầng trải nghiệm, suy nghiệm thông thường để vươn tới triết học và mỹ học.

Xin trân trọng cảm ơn các độc giả!

TÁC GIẢ - NGUYỄN HỮU QUYỀN

Những mảnh vỡ ảo giác

Có bóng gì trên trang giấy
trông như ảo giác?

Đây là đâu mà bên bờ sông có ngồng đậu

Chỉ có một đài hoa
Tím chi lạ?

Mấy người đánh bài trên sân ga
ta đang về đâu?

Không thấy trang giấy?

Bão chưa tan

Hôm kia có đàn dê trong thơ tôi
Bữa nay gặp lại

Những con dê đực chận nhau
Tranh đàn dê cái

Bão đến. Rồi mưa
Trưa đó cả bản bị lũ cuốn mất

Bé ơi, nước cướp em đi rồi
Sao ở lớp còn sót lại nụ cười?
Cô giáo khóc

Sáng nay chưa hé nắng đã thấy những con dê đực
chận nhau tranh đàn dê cái
Râu chúng thật dài

Bão chưa tan

Con sò

Thoát khỏi giấc ngủ
Tôi chợt thấy mình

Cứ tưởng đến được nơi đó
Té ra chẳng có nơi mô

Rõ ràng con át cơ vừa loã lồ
Thoắt cái biến mất
Sờ vào chỉ còn nước

Là giấc mơ ư?
Mẹ bảo
Nỏ phải
Đó là con sò

Nghe tiếng ve cứ tưởng là tôi

Nghe tiếng ve cứ tưởng là tôi
Cơ mà đã quá nửa mùa thu rồi
Sao có một con ve cứ hát?

Tiếng ve dạt vào giấy. Khác bề
Phồn du cung mê
Đẻ ra bản nhạc té ngựa

Giữa lòng đất vọt lên
Ấu trùng hoá thành ve

Sắt se gọi bạn tình
Sóng sánh mưa nguồn, chớp bể

Chẳng cần biết mô tê gì
Cứ thế ve kêu

Trong đêm vợ chồng nhà mèo réo inh ỏi...

Người ta bảo đó là thơ

Tôi dùng chữ ư?
Không phải
Mà là chữ dùng tôi

Những con chữ chảy vào thơ
Giống câu hò

Ở đó mép chữ o có chữ rờ
Sờ vào thấy lơ tơ mơ
Phía trước có một cái ngõ

Cứ thế chữ dắt tôi đi trong thế giới mô tê
Vô lối nhảy từ xi lắc sang xi lô
Nó là cõi mơ hay có thật?

Chẳng hiểu thế nào
người ta bảo
Đó là thơ...

Tôi chào vũ trụ

Hình như mùa đông tới
Nó giống con vịt

Không còn đò nhưng vẫn có những khóm cây chi
thường cắt về bó chổi

Chim bói cá lao vào kí ức làm vỡ mùa
Vũ trụ lộ ra chào tôi

Mùa đông sắp tới rồi
Tôi chào vũ trụ

11/10/2024

Thế giới của sự bí ẩn

Không biết đó là cái gì?
Giống như tôi

Hôm nọ đi chơi, đến một tầng trời

Ở đó không có thời gian, không gian
Chẳng thấy linh hồn mà nghe tiếng khóc?

Cuối tí tấp có một nụ cười
Nghe nói đó là của Phật

Trở về mặt đất thấy mình trong nụ hoa nhài
Phút đó chẳng khác chi tôi
Hạ giới nghi ngút trắng...

Đám mây trên đỉnh đầm lầy

Không thấy nhau thai⁽¹⁾ đâu
Chỉ có vũng nước đầy

Chợt thấy mình dưới đáy
Như một đám mây

Năm đó ngang qua đầm lầy
Không kịp về nhà, mẹ trở dạ sinh tôi
Trên đầm súng nở hoa trắng
Nắng hôm ấy rất to

---

1. Nhau thai, gắn với rốn của trẻ.

Lớn lên bà nói với tôi
Nhau thai của con mẹ cắt ở
gò đất cao
Hãy về đó mà lấy
Lần này tôi về
Không còn vũng nước
Nơi đó mọc lên cây nhỏ nòi
Hoa nhỏ lây rây nắng

Một đám mây ngang qua
Đỉnh đầm chang chang trắng...

Trầm tích củ khoai lang

Củ khoai lang là tôi
Để cuối góc tường
Ngọc đầu ngóng ánh sáng

Bẻ đôi củ khoai thấy làng
Trẻ con chơi ô quan trên đường
Tết đến

Người ta chơi cờ người
Tôi đóng vai con tốt
Tháng chạp gồng mình gánh rét đi qua

Những năm đó ai cũng hát
“Yêu hoà bình Tổ quốc chúng ta⁽¹⁾”
Cha tiếc tiếng mõ làng...

Sang tháng ba
Giáp hạt
Người làng lật đất lên
Không thấy con tốt trong ván cờ người

Chỉ có củ khoai lang
là tôi
Với những trầm tích về làng
Thăm thẳm...

23/10/2024

1.Sau năm 1954, hoà bình lập lại ở Miền Bắc, khắp nơi, người dân hát
“Yêu hoà bình Tổ quốc chúng ta”...

Đến giờ tôi mới biết

Tôi như một bẹ trắng thả vào trời
Buổi tối

Vũ trụ nói
“Hãy cầm lấy
Ta cho người - chỉ một vĩa thôi nghe”
bên kia

Mây mảy một cái đĩa⁽¹⁾
Con cá rô thia nhảy lên lối về khoe kỉ niệm
Tôi bắt nó bỏ vào chai
Lập tức tuổi thơ bị nhốt

---

1. Vũng nước nhỏ hơn ao.

Phút đó ban mai cười:
“Ta chính là người”

Ban mai là tôi ư
Có thật không?

Ơn trời, đến giờ tôi mới biết

27/10/2024

Tôi là mùa đông

Người đàn bà mang cục than hồng đến mùa đông - tôi

Chị bước ra từ tiền sử
quảng vào lửa bếp ga cục hồng hoang

Nó lặn vào tôi - Thành tôi
Trôi trong dã sử

Cục hồng hoang tan ra
Gặp lửa bếp ga

Đến giờ mùa đông vẫn ấm...

Nghe sông lở

Có hạt mưa trong tôi
Ngày xưa cha cất

Hôm trở về
Cục tiền làm nó bị vỡ

Lần đầu tiên thấy cha khóc
Những giọt nước mắt to như bể
Trong suốt - chẳng khác gì giọt mưa

Không phải trong mơ
Cục tiền đâm vào hạt mưa
chảy thành lệ
làm trong suốt nổ tung toé

Trưa đó tôi đứng bên bờ
Nhìn vào trong mình

Nghe sông lở...

Hồ nước

Tôi như hồ nước
tạo hoá bỏ quên sau một lần sinh nở
Hồng sử ngoắc vào đó

Có lần bói cá sục xuống hồ tìm
Không thấy tôi
Chỉ có im lặng chạm đáy

Vạn năm hay triệu năm rồi
Sao hồ nước cứ đầy
Như tôi?

Bây giờ là tháng mấy?...

Bạn và tôi

Bạn giống buổi trưa
Có lúc tựa như con rùa
Im lặng không nói

Hôm đó gặp lại
Thế rồi bạn đi

Thế rồi tôi ở lại

Kỉ niệm vãi vào nắng
Đêm về kí ức lên hương...

Mộng du

Tàu về ga
Quá khứ tiếc đứng nhìn đèn hậu

Tôi thấy tôi sâu trong tiếng còi
Toé toè toe toe...
Quen mà lạ

Ô, đèn pha tàu hoả
Chiều tới phía xa
Hay từ xa gọi về?
Cũng chẳng biết nữa...

Giống như miền mê
Tôi đi
Mùa đông hoa khế rụng nhiều quá...

Chọn lối

Cầm tinh dòng sông
Tôi ném phiêu diêu vào hồng hoang đi về vô thủy
Thấy tiền sử hang động

Đám mây mù trên đỉnh núi là tôi
To bằng vuông trời trong vại

Gặp người đồn củi hỏi đường về hạ giới
Cụ nói:
Ông quên rồi sao?
Trần thế nay đã khác

Một mình lưng trời lóc ngóc chọn lối
Tôi đi...

Trông khuyết

Rụng một quả xoài
còn lại trên cây

Chiều nay người đi đâu
Lấp đầy hao khuyết?

Trên sân không còn người lấy bóng

Xa lắc phía cánh đồng
Tôi trong bóng người
Giống một ảnh ảo...

Miếu hay am

Bạn kể

Cháu gặp người hành khất ven đường

Ông ấy mắt đã lâu

Cạnh đó có ngôi Miếu cũ

Sao trong đó có Phật bà?

Miếu thờ thần cơ mà

Người đi làm ngang qua gọi là Am

Họ thắp hương bái tạ

Hôm ấy vợ chồng nhà sóc

ngồi trên bàn thờ trong Am

thụ quả

Không thấy thần đâu?

Sâu trong góc tường con cóc nhìn tượng Phật bà

Là cậu trời chú cất tiếng gọi...

Quá khứ và tương lai

Bước qua cổng chào
Ngoảnh lại thấy tôi
Quá khứ rắc bạc trắng

Quay phía trước thấy con tò vò ngậm nắng xây tổ
Xác tín ngày mai

Ơ ồ tò vò
Nhỏ quá...

Hoá thân vào sông tôi lật biển lên
Gặp người đàn bà

Chị tạc vào tương lai một bến bãi...

Người chẵn vịt

Xôn xao tiếng vịt kêu
Trên cánh đồng hay trong ẩn ức?

Người đàn ông trong lều bước ra
Vung roi rạch trời

Đàn vịt bơi để lại sau lưng cái gì giống lát mơ ước
Tôi nhật mang về

Kể từ hôm đó
Đêm nào cũng thấy người chẵn vịt
Với túp lều, trên đồng
Ngủ giữa mênh mông...

Sự sống

Sương mù nhiều quá
Suýt nữa vượt đèn đỏ

Người ngồi trong ô tô là ai?
Có nhiều xe đi theo

Bên vệ đường bò héch mặt coi

Hôm đó nắng cười
Tôi ngủ

Sắp đến năm mới

Bác bán kẹo kéo rẽ vào ngõ phố
Rót lại tiếng rao

Hàng xóm mang đào về
cắm tương lai vào chậu
Chưa tới năm mới

“Ai mua kẹo kéo nào...”

Ông trưởng khối dựng cây nêu
Táo Quân chuẩn bị về trời
Cá chép trong thau bơi lội

Người bán cháo canh gặt tơ hơ sang bên
vo viên nặn cười, lục bộ bài
kiếm con át cơ

Đêm qua trong mơ em thấy nó...

Tôi thương tuổi thơ tôi

Từ trời về đã lâu
Trưa nay táo quân ngủ

Tôi lấy tuổi thơ đặt vào đôi hài của ngài
Cứ nghĩ thơ tho?

Thuở đó đứng bên bờ ao
thấy cá chép vọt lên trong cơn mưa rào

Mẹ bảo
Là táo gọi cá chở ông lên thượng giới chầu trời

Từ đó tôi luôn tự hỏi
Táo quân là ai? Nơi nao thượng giới?...

Trưa nay nhìn táo quân ngủ
Có mùi hôi bốc ra từ trong đôi hài của ngài

Tự nhiên tôi thương tuổi thơ tôi...

Nhịp sống ở góc phố

Mấy bà về hưu ngồi trên ghế đá
Họ ngơ ngác cười
Đếm tuổi

Cháu bé ngang qua
“Sao ba lô bạn nhiều sách thế?”

Xe chở rác đến trước nhà
Tôi đưa rác ra

Bên vệ đường
đá cuội ngủ

Lát cắt cuộc sống

Người bán hàng đứng một chân
Giống chữ Y ngoài bì thuốc dạ dày tôi uống mỗi sáng

Không phải

- Chị là nắng

Trên bãi đất trắng có chú ghé ọ hếch mặt cười
lời hai cái răng

Có người bảo không phải nó
Đó là tuổi thơ nhân loại

Hoa mai sớm phớt trắng, chiều vàng
Ta “nhìn gà hoá cuốc⁽¹⁾?

16/3/2025

---

1. Thành ngữ.

Mênh mông là gì

Có phải sông không?
Ta muốn về

Nơi đó mắt con chuồn chuồn giống mảnh vỡ vũ trụ

Biển ạ
Người đừng giấu ta

Dạo nớ ra đi
Đo mênh mông bằng từng ki lô mét
Vệt tháng. Vệt ngày
Giờ còn đi tiếp

Mênh mông là gì
mà ngày nào sông cũng ra biển?...

Khoảng cách

Chú nhái bèn nhảy phốc khỏi lá
Phút đó khoảng cách mở ra

Bên kia. Bên này
Nước rạch thành ranh giới

Phù sa ngậm chân người đàn bà
Chị xắn váy lên
Tiếc là mình ở xa
Người đàn ông cào hến nhìn thấy bẹn chị

Đến hẹn rồi
Sao sáo chưa về bến uống nước?

Tôi quảy khoảng cách đi
Mơ một mơ ước...

Những khoảnh khắc của im lặng

Đêm thấy sự im lặng
tựa như tiếng còi tàu hoả

Đá ngủ
Chú cóc già đớp ánh điện trên sân ga

Từ ga về nhà
Nhìn rõ những khoảnh khắc im lặng

Có cái gì đó thật sâu
Như nguy nga trên giường ngủ

Hoa xoan đầu⁽¹⁾ rớt trên mặt đất làm im lặng tan ra
sa về vô tận...

---

1. Cây xoan.

Ha ha...

Cầu bắc đã lâu
Bến không còn nữa

Có gì đó trong tôi rất sâu
Như em trong đêm thiên hà
Như nổi các cơ...

Ha ha
Trần ai...

Mãi mãi

Hôm đó em mặc quần trắng
Nhìn thấy bà
Cứ tưởng bên quê

Sau ba hôm gặp lại ở bể
Em ngồi trên bờ
nói với tôi
“Chuyện đó khó lắm anh ạ”
Lúc đó bể không có sóng

Chuyện đã qua lâu
Không có gì đáng nói
Thế mà với tôi là mãi mãi...

Tiếng lục lạc

Con dê nhà tôi có cái lục lạc
y hệt ngày xưa

Có lần mưa dê chạy về
Tôi thấy chị gái khóc

Kỉ niệm qua lâu rồi
Giờ mỗi lần mưa
Tôi cứ xao xác

Chị ơi!...

21/5/2025

Màu trắng

Kí ức là gì
Sao trong đó rặt màu trắng?

Lội qua ảo giác tôi thấy tôi
Trắng toát hoa cải màu trắng

Có cái gì đó vung vãi
Như bãi sông? Như lầy trong đầm? Như nước em tắm?

Trăm năm. Ngàn năm
Tôi nằm nơi đâu?

Sao kí ức rặt màu trắng?...

Tôi đang ở đâu

- Trái đất không phải quê hương con
Ta mang loài người đến đó

Ông là ai ạ?

- Ta ở nơi rất xa
Thuộc một thiên hà khác

Có nhà khoa học bảo
Trái đất ở bìa giải ngân hà
Nên mỗi lần chạm vào hơi thở em
tôi sợ bị triềng

Khi đó có cái gì vọt lên
Phát lộ một thiên hà khác

Đêm nay lúc ngủ có ai đó tâm sự
- Con là hạt thóc ta ủ mầm trên trái đất
Nơi loài người lưu lạc

Chả trách, mọc rồi tôi hướng thẳng bầu trời tìm
kiếm tôi

Trong vũ trụ

02/6/2025

Hoa ưu đàm

Mẹ bảo đêm sinh tôi
trời tối chang chang
Bà khóc vì con chạm giờ thiên đê

Mấy chục năm sau trở về
Tôi thấy hoa ưu đàm
Một loài hoa thật lạ

Giờ mẹ mất rồi. Cha đã đi xa
Các con tôi mỗi đứa một ngả

Hoa ưu đàm ở quê đợi các cháu về
Đá mềm. Chân cứng...

Cha tôi

Lạ thật
Cứ thích nói về màu trắng
Nó giống ngày xa nhau

Trắng cũng trắng ư? Nắng cũng trắng ư?
Còn tôi thì sao? Cả nước mắt nữa?...

Ngày xưa cha đi làm về trong mưa
Tôi hỏi
Sao con nhìn cái gì cũng trắng?
Ông không nói chi. Chỉ cười

Giờ già rồi mà chưa hiểu nổi
nụ cười hôm đó

Cha tôi...

Lời nguyên

Ai bỏ quên cái gì trong bụng biển?

Nghe nói đó là lời nguyên từ buổi nguyên sơ
Những ngày mưa hay phát sáng

Lời nguyên ư? Ngày xưa? Có cái gì trong đó?

Chỉ biết đi biển ai bước qua không khăn cầu thuyền
đều bị chìm

Đêm đó mẹ vũ trụ bảo
“ Không phải đâu con?”

Choàng dậy tôi hỏi lại:
“Cái gì không phải”?

Sáng mai biển lặng im
Gió từ tối đến giờ cứ thổi...

Hoài vọng

Thuở ấy cha hay đi làm về muộn
Nắng quăng luống cày

Có gì đó đầy lên
Kí ức tôi

Nhuộm mặt trời
Đỏ au buồn vui
Tháng mười năm ấy

Ước gì lấy lại tuổi trẻ
để về
Chỉ cần một buổi chiều thôi
Gặp nhau
Thế là đủ

Cha ạ, ngày ấy người hát dân ca
"Phụ tử tình thâm"

Đến giờ nhiều đêm con không ngủ...

Có lúc cuộc sống im bật

Mặt trời sáng nay không cười

Người đàn bà bơi ra xa tắm
Biển vãi chất gì mà chị ngẩn mặt
Nước đắp đập, be bờ tò te...

Ve kêu. Mùa hè
Chiều đó bỗng nhiên im bật?

Chông chênh

Thủy triều lên

Thế là trắng lặn

Thế là phù vân

Chiều đó thật chông chênh...

10/7/2025

Nghe tiếng ngựa hí

Từ trên đồng

Gặp bờ gió giống ngựa hí
Gió mang buổi trưa đi

Cái gì thế này?
Không có chi cả

Đâu đó thấy bể chớp
Lộp độp mưa rơi

Rất xa nghe tiếng ngựa hí...

Sục sâu trong biển

Toé toè toe toe...
Tiếng còi người bảo hộ bắn ra

Rất lạ, biển hôm nay
không giống ao

Gió Lào cũng thế

Kìa ai từ đâu về
Mang theo cái gì?

Tôi sục sâu trong biển...

Chị về chị nhé

Không biết chị đi hồi nào?
Em về

Năm ấy hoa cúc quỳ rụng

Ơi mùa đông
Trên cánh đồng
Rạ lên hoa trong cõi lòng em

Chị về chị nhé...

Cầu vồng

Nụ hoa ra biển
Sông về

Này hoa khế

Ta cầm bùa mê đi
Tìm chi?

Cũng chẳng biết nữa

Trưa đó khi trời đang mưa
Cầu vồng lộ ra

Chợt thấy một nửa...

Nắng

Hạt nắng có gì rất lạ
Nó giống im lặng
Những ngày xa nhau

Sáng nay vàng dương đội lên
Vãi xuống đầu biển

Nắng

Chẳng biết có bao nhiêu mặt trời
Thiếu nó vũ trụ sẽ tối

Bữa đó ngang qua
Nắng rọi ngõ nhà người

Nhìn vào

Thấy em ngồi đếm nắng...

Trẩy hội

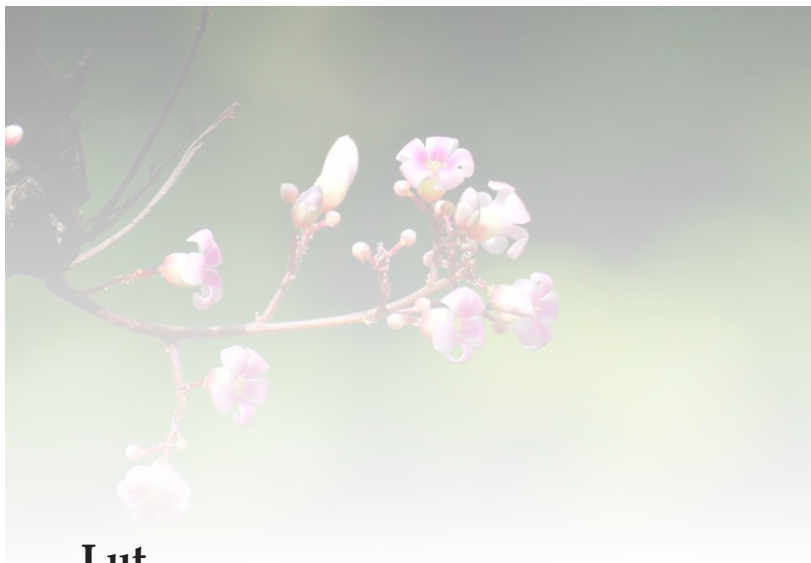
Người cười mình phơi
Mặt trời thấy

Trông biển đầy

Vén lên
Ơ kìa

Cuộc người trẩy hội...

15/8/2025

Lụt

Thế là rừng ơi

Từ thượng nguồn về
biển dạt đầy hoa khế

Nước như người đàn bà phóng chất gì giống phù sa
xuống đáy bể

Thiên nhiên hoan ca

Người xúc tép đứng trên bờ
Trước lúc về

Giờ tay chào bể

Mấy tuần rồi biển đục ngầu

Người ta bảo

Chưa có năm nào phù sa lắng lâu như thế

Liên tiếp sóng bạc đầu...

19/8/2025

Thao thức

Nơi nao. Chỗ nào?...

Ta về

Không thấy chớp bể

Đây là đâu?

Về thôi

Về mà bắt con chuồn chuồn
đậu trên máng tre
uống mùa hè ngộp nước

Be be dê kêu

Chuồn ơi
Về thôi...

Không thấy chớp bể?...

Dâu bể

Sau trận lụt
Biển rặc nước

Cớ sao?

Trơ khắc phù sa

Trên bãi có nhiều dấu chân lạ
giống như bụi vừa ngang qua

Ngài muốn chữa lành vết thương nhân loại
Sau dâu bể

Trần thế thật hỗn mang

Góc khuất của ẩn ức

Cầm hạt nước trong tay
Không thấy gì?

Đâu là điểm đến?

Bên kia người ta đang bắc cầu
Quá khứ ngồi giặt áo

Cào cào ơi
Sao cứ phơi?

Bao la

Giữa trời

Một chiếc yếm đỏ...

Đi chợ trời mưa

Người đàn bà đi chợ

Chị bỏ khoai sọ vào giỏ
Cùng một vầng mưa

Trời mưa cho đến trưa
Chị về
Gặp nhiều ngã rẽ

Sao hôm nay chợ vắng thế?

26/9/2025

Đó là tôi

Nắng lên
Sau bão

Có cái gì giống hạt mưa rào
lăn vào chân

Thượng đế bảo
Đó là tôi

Ơ tôi! ...
Triệu triệu năm trước

Nắng ơi
Chào người!...

Cả hạt mưa rào nữa...

Cạc cạc

Sáng nay gặp tôi
Biển không vui
Nàng giống người buồn đi giải

Trên bãi ông nào đó hỏi:
- Anh có nghe người ta nói gì không?

Có cái gì đó lộn sòng

Nghe vịt kêu trên đồng

Cạc cạc...

Phút ngẫu hứng

Cặp đôi tạm biệt Cửa Lò
Chưa về đến Vinh đã thấy cái gì vành vạnh

Ơ cái chi?

Một mảnh

Nó rơi xuống đất
rồi lật lên giường
Giống thiên hà

Đêm ấy sao sa...

Ẩn số lịch sử

Người lính trong lớp gạch Thành Cổ bước ra

Anh nói:

“Tôi chết không vui”

Tôi đó tôi khóc

Bóc thời gian

Trong mù sa thấy người bán cháo lươn

Ông tản cư đến đây chạy giặc

Hương cháo còn vương đến tận bây giờ

Chú chuồn ngô nhìn tôi

Mắt nó giống ẩn số lịch sử

Can qua

Nước cất mùa đông trong mưa
Cứ vào tôi

Kỉ niệm bị vệt
Tết sắp đến rồi
Đất ạ

Cố tìm một con đường
mà sao súng nổ nhiều nơi quá

Bằng cách nào đi qua can qua?

Đồng bạc mắt giá

Nhìn nam - bắc - tây - đông

Chợt thấy via trăng đêm mười bảy

Nước

Không phải vũ trụ vỡ ối

Lụt về

Trái đất có nhiều lệ quá

Ngày mẹ sinh

Nước trong người bà đẩy tôi ra

Hôm đó mặt trời cười

Trong ánh nắng có nước

Nghe nói

Ngày xưa

Những hạt lúa sót lại sau đại hồng thủy đã cứu loài người

Trái đất tái sinh

Tôi mang trong mình giọt nước

Thuở đó

Mục lục

- Tản mạn về thơ	5
- Những mảnh vỡ ảo giác	14
- Bao chưa tan.....	15
- Con sò	16
- Nghe tiếng ve cứ tưởng là tôi	17
- Người ta bảo đó là thơ.....	18
- Tôi chào vũ trụ	19
- Thế giới của sự bí ẩn.....	20
- Đám mây trên đỉnh đằm lầy	21
- Trầm tích củ khoai lang.....	23
- Đến giờ tôi mới biết	25
- Tôi là mùa đông	27
- Nghe sông lở.....	28
- Hồ nước	29
- Bạn và tôi.....	30
- Mộng du	31

- Chọn lối	32
- Trống khuyết.....	33
- Miếu hay am	34
- Quá khứ và tương lai	35
- Người chặn vệt.....	36
- Sự sống.....	37
- Sắp đến năm mới	38
- Tôi thương tuổi thơ tôi.....	39
- Nhịp sống ở góc phố	40
- Lát cắt cuộc sống	41
- Mênh mông là gì.....	42
- Khoảng cách	43
- Những khoảnh khắc của im lặng.....	44
- Ha ha.....	45
- Mãi mãi	46
- Tiếng lục lạc	47
- Màu trắng.....	48
- Tôi đang ở đâu.....	49
- Hoa ưu đàm	51
- Cha tôi.....	52
- Lời nguyện	53

- Hoài vọng.....	54
- Có lúc cuộc sống im bật	55
- Chông chênh	56
- Nghe tiếng ngựa hí.....	57
- Sục sục trong biển.....	58
- Chị về chị nhé.....	59
- Cầu vồng	60
- Nắng.....	61
- Trầy hội	62
- Lụt.....	63
- Thao thức.....	65
- Dâu bể	67
- Góc khuất của ẩn ức	68
- Đi chợ trời mưa.....	69
- Đó là tôi.....	70
- Cạc cạc.....	71
- Phút ngẫu hứng	72
- Ẩn số lịch sử.....	73
- Can qua.....	74
- Nước.....	75

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC VINH
182 Lê Duẩn - P. Trường Vinh - Nghệ An
ĐT: 0238.3551 345 (Máy lẻ: 312) - Fax: 0238.3855 269
Email: nxbdhv@vinhuni.edu.vn

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Giám đốc kiêm Tổng Biên tập
PGS.TS. NGUYỄN HỒNG QUẢNG

Biên tập:

CAO THỊ ANH TÚ

Bìa, trình bày:

HOÀNG VĂN HOAN

Sửa bản in:

TÁC GIẢ

ISBN: 978-604-923-976-2

In 200 cuốn, khổ 14,5 x 20,5cm
Tại Công ty TNHH in Hoà Nhơn, số 6/6 Lê Khôi, P. Thành Vinh, Nghệ An
Xác nhận đăng ký xuất bản số: 1333-2026/CXBIPH/4-05/ĐHV
Quyết định xuất bản số: 10-2026/QĐXB-NXB ngày 22/4/2026
In xong và nộp lưu chiểu Quý II năm 2026.